

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра психології і туризму

ПРОГРАМА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ «ВСТУП ДО ФАХУ»

Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм і рекреація
Освітній рівень	бакалавр
Освітня програма	Туристичне обслуговування

Форма здобуття освіти	денна
Курс (рік навчання)	1
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	залік

Програма ознайомчої практики «Вступ до фаху» для студентів I курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету туризму, бізнесу і психології. Спеціальність 242 Туризм і рекреація, освітня програма Туристичне обслуговування.

Розробники програми: Кучерява Г., декан факультету туризму, бізнесу і психології, кандидат географічних наук, доцент.
Кучай О., доцент кафедри психології і туризму, кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти: Гедін М., доцент кафедри психології і туризму Київського національного лінгвістичного університету, кандидат історичних наук, доцент;
Зінченко В., директор ТОВ туристична фірма «СУПУТНИК»;
Хмаріна А., випускниця факультету туризму, бізнесу і психології Київського національного лінгвістичного університету 2022 р., спеціальність 242 Туризм, освітня програма Туристичне обслуговування.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми: Кучерява Г., кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології.

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри психології і туризму «08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри Олександр БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології «23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету Ганна КУЧЕРЯВА

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради Київського національного лінгвістичного університету «28» серпня 2023 року, протокол № 1

Голова вченої ради Університету Роман ВАСЬКО

Пояснювальна записка

Ознайомча практика «Вступ до фаху» є обов'язковим компонентом освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності 242 Туризм і рекреація, невід'ємним складником освітнього процесу та першим етапом наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Організація ознайомчої практики «Вступ до фаху» регламентується Положенням про проведення практик здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти), що затверджено вченою радою Київського національного лінгвістичного університету 29 вересня 2022 р., протокол № 3. Програма практики складена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1068 та освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності 242 Туризм і рекреація Київського національного лінгвістичного університету.

Згідно з навчальним планом спеціальності 242 Туризм і рекреація та освітньою програмою Туристичне обслуговування ознайомча практика «Вступ до фаху» проводиться на I курсі у 2 семестрі. Тривалість практики становить 2 тижні, загальний обсяг – 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 90 годин.

Передумовою проведення ознайомчої практики «Вступ до фаху» є засвоєння здобувачами теоретичних знань і набуття практичних навичок з таких навчальних дисциплін, як: Основи туризмознавства, Туристичне краєзнавство, Історія світового та вітчизняного туризму, Основи рекреації.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти відвідують з ознайомчою метою підприємства індустрії туризму (туристичні агентства, турфірми, туристичні оператори, готелі тощо), а також основні туристичні об'єкти м. Києва (Свято-Успенську Києво-Печерську Лавру, Національний заповідник «Софія Київська», Андріївську церкву, музей народної архітектури та побуту (Пирогово), Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка, парк-музей «Україна в мініатюрі», парк «Співоче поле» та ін.).

Ознайомча практика «Вступ до фаху» проводиться у звичайному (офлайн) режимі. У разі виробничої необхідності практика може відбуватися у дистанційному режимі (онлайн).

Мета та завдання ознайомчої практики «Вступ до фаху»

Метою ознайомчої практики «Вступ до фаху» є ознайомлення здобувачів вищої освіти I курсу з особливостями професійної діяльності в галузі туризму, вимогами до їхньої майбутньої професії; формування пізнавальної та професійної мотивації до подальшого навчання, а також закріплення теоретичних знань та їх застосування на практиці.

Завдання ознайомчої практики «Вступ до фаху»:

- ознайомлення здобувачів зі сферою майбутньої професійної діяльності, особливостями організації роботи підприємств туристичної індустрії (туроператорів, турагенств, готельних підприємств тощо), основними професійними обов'язками фахівців з туристичного обслуговування;
- формування комплексного уявлення про туристсько-рекреаційні ресурси території та основні принципи їх раціонального використання у туристичній діяльності;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей здобувачів у вирішенні поставлених завдань, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності;
- удосконалення навичок збору, оброблення та аналізу інформації, підготовки та оформлення звітної документації, створення мультимедійних презентацій.

Завданням ознайомчої практики «Вступ до фаху» є формування таких **компетентностей**:

інтегральної компетентності:

- Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей:

- ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК15. Здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати.

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

- ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- ФК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території

- ФК21. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- ФК22. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).
- ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
- ФК33. Здатність аналізувати місце України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.
- ФК35. Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.

1. Програмні результати проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху»

Проходження здобувачами ознайомчої практики «Вступ до фаху» має на меті досягнення таких *програмних результатів навчання*:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах.

2. Структура практики, вимоги до учасників освітнього процесу під час практики

Проходження здобувачами вищої освіти ознайомчої практики «Вступ до фаху» здійснюється відповідно до ОП Туристичне обслуговування та графіка навчального процесу.

Ознайомча практика «Вступ до фаху» складається з чотирьох етапів:

1. Підготовчий.
2. Ознайомлення з туристсько-рекреаційними ресурсами території.
3. Відвідування підприємств індустрії туризму (туроператорів, турагентств, турфірм, готелів тощо), ознайомлення з особливостями професійної діяльності в галузі туризму, вимогами щодо майбутньої професії.
4. Опрацювання отриманих результатів та підготовка звітної документації.

Здобувачі під час проходження ознайомчої практики зобов'язані:

- вчасно прибути на практику;
- згідно з правилами оформляти щоденник практики та фіксувати спостереження;
- виконувати поставлені завдання практики;
- представити письмовий звіт і скласти залік.

Навчально-методичне *керівництво практикою*, а також контроль за виконанням програми практики здійснюється керівником навчальної і виробничої практики КНЛУ, деканом факультету туризму, бізнесу і психології та відповідальними за організацію практики від кафедри психології і туризму.

Груповим керівником практики призначається досвідчений науково-педагогічний працівник кафедри психології і туризму, який організовує проходження практики, проводить збори здобувачів вищої освіти для попереднього ознайомлення їх з програмою практики та переліком питань, які необхідно вирішити під час практики; надає інформацію здобувачам про особливості практики та місця її проходження; надає консультації з приводу оформлення звітної документації, приймає захист практики та виставляє підсумкову оцінку.

3. Зміст практики

Зміст ознайомчої практики «Вступ до фаху» відповідає поставленим меті та завданням. Практика проводиться у 4 етапи.

Перший етап. Підготовчий.

Загальний збір здобувачів. Настановна лекція. Інструктаж з техніки безпеки під час практики. Ознайомлення з метою та завданнями практики, змістом практики і складниками звітної документації, критеріями оцінювання результатів проходження практики, умовами допуску до заліку. Отримання здобувачами індивідуальних завдань.

Другий етап. Ознайомлення з туристсько-рекреаційними ресурсами території (на прикладі м. Києва).

На цьому етапі практики здобувачі відвідують природно-антропогенні, історико-культурні, сакральні об'єкти, подієві туристичні ресурси м. Києва, виявляють особливості їх раціонального використання в туристичній діяльності.

Цей етап проходження практики передбачає візуальний огляд основних туристичних об'єктів м. Києва (Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври, Національного заповідника «Софія Київська», Андріївської церкви, музею національної архітектури та побуту Пирогово, Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка, парку «Співоче поле» та ін.) та складання їх характеристики за таким планом:

1. Назва об'єкта, його місцезнаходження.
2. Тип об'єкта (природний, природно-антропогенний, історико-архітектурний тощо).
4. Стисла характеристика об'єкта, його наукова, пізнавальна, естетична цінність, доступність для огляду.
5. У яких видах туризму цей об'єкт може використовуватися.

Результатом проходження цього етапу практики є створення інформаційного буклета основних туристичних об'єктів м. Києва (за видами) у вигляді мультимедійної презентації.

Третій етап. Відвідування підприємств індустрії туризму (туроператорів, турагентств, турфірм, готелів тощо), ознайомлення з принципами, процесами і технологіями організації роботи суб'єктів туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінської, соціально-психологічної, економічної, техніко-технологічної), формування уявлення про особливості професійної діяльності в галузі туризму.

Цей етап практики передбачає відвідування студентами підприємств туристичної індустрії, ознайомлення з організацією їх роботи та професійними вимогами до фахівців у галузі туризму.

Результатом проходження цього етапу практики є характеристика туристичного підприємства, виявлення особливостей його функціонально-управлінської структури, основних напрямів діяльності.

Четвертий етап – підсумковий. Оформлення звітної документації практики, її подання на перевірку керівнику практики. Захист звіту про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху».

Результатом ознайомчої практики «Вступ до фаху» є усвідомлення здобувачами майбутньої сфери їхньої професійної діяльності, основних завдань фахівців з туристичного обслуговування.

Під час проходження практики здобувач виконує індивідуальне завдання – складає характеристику одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва та створює інформаційний буклет, а також вивчає особливості діяльності туристичного підприємства (на вибір здобувача), що відображає у звіті.

Під час проходження ознайомчої практики здобувач веде щоденник практики (додаток Г). Вимоги до ведення щоденника такі:

- у щоденнику здобувач щодня записує усе, що він зробив за день для виконання поставлених завдань і календарного графіка проходження практики;
- щоденник має бути акуратно оформлений та разом зі звітом про проходження ознайомчої практики поданий на кафедру у встановлені терміни;
- без заповненого щоденника здобувач до захисту практики не допускається.

4. Контроль результатів діяльності здобувачів-практикантів

Система модульно-рейтингового контролю результатів проходження практики передбачає оцінювання таких складників:

Самостійна робота здобувача вищої освіти	Захист звіту про проходження практики
Підготовка звітної документації практики – 70 балів (60 балів – звіт про проходження ознайомчої практики, 10 балів – ведення та оформлення щоденника практики)	30 балів

Звітною документацією практики є щоденник практики та звіт про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху».

Складники звіту про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху»

	Вид роботи	Кількість балів
1.	Характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва.	10
2.	Створення інформаційного буклета основних туристичних об'єктів м. Києва (за видами) у вигляді мультимедійної презентації.	30
2.	Характеристика туристичного підприємства (туроператора або турагента).	10
3.	Характеристика діяльності готельного підприємства.	10
	Загальна кількість балів	60

**Критерії оцінювання характеристики туристсько-рекреаційних ресурсів,
туристичного підприємства (туроператора, турагента), готельного
підприємства:**

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Характеристика об'єкта представлена повністю, виконана на високому рівні із дотриманням встановлених правил оформлення, містить обґрунтовані висновки.	10
2.	Характеристика об'єкта представлена повністю, виконана на достатньому рівні, але у тексті є незначні недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	8 – 9
3.	Характеристика об'єкта представлена недостатньо повно, у тексті є недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	6 – 7
4.	Характеристика об'єкта представлена неповно, у тексті є суттєві недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	4 – 5
5.	Характеристика об'єкта практично відсутня, робота оформлена без дотримання вимог, висновки відсутні.	1 – 3
6.	Робота не представлена	0

**Критерії оцінювання електронного буклета основних туристичних
об'єктів м. Києва (у вигляді мультимедійної презентації):**

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Презентація виконана на високому рівні із дотриманням основних вимог. Тема розкрита повністю. Матеріал викладено послідовно, чітко, логічно. Здобувачом застосовано творчий підхід у виконанні завдання. Презентація оформлена естетично.	25 – 30
2.	Презентація виконана на достатньому рівні із дотриманням основних вимог. Тема розкрита повністю. Проте у викладенні матеріалу є незначні недоліки. Здобувачом застосовано творчий підхід у виконанні завдання. Презентація оформлена естетично.	21 – 24
3.	Презентація виконана на достатньому рівні із незначним відхиленням від основних вимог. Тема розкрита повністю. Проте у викладенні матеріалу є незначні недоліки. Презентація оформлена недостатньо естетично.	16 – 20
4.	Презентація виконана із відхиленням від основних вимог. Тема розкрита недостатньо повно. У викладенні матеріалу є неточності та недоліки. Презентація оформлена недостатньо естетично.	11 – 15
5.	Презентація виконана із недотриманням основних вимог. Присутні недоліки в оформленні та представлених матеріалів. Тема розкрита не повністю. Матеріал викладено непослідовно.	6 – 10
6.	Презентація виконана зі значними недоліками в оформленні та представлених матеріалів. Тема розкрита не повністю. Матеріал викладено непослідовно, нелогічно.	1 – 5
7.	Завдання невиконане.	0

Загальна кількість балів за звіт про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» складається з суми балів за кожний його складник.

**Критерії оцінювання ведення та оформлення щоденника
ознайомчої практики «Вступ до фаху»**

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Щоденник практики оформлений акуратно, містить докладний опис кожного дня проходження практики.	9 – 10
2.	Щоденник містить записи основних видів робіт, що виконувалися, проте недостатньо докладно та змістовно.	6 – 8
3.	Записи в щоденнику несистематичні, виклад основних робіт під час практики занадто стислий.	3 – 5
4.	Щоденник оформлений неакуратно, майже не містить записів основних видів робіт під час практики.	1 – 2
5.	Щоденник відсутній.	0

Загальна кількість балів за самостійну роботу здобувача під час проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» складається із суми балів за кожний його складник – максимум 70 балів.

Форма підсумкового контролю – залік.

Умови допуску до заліку – вчасна підготовка звітної документації про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» (звіту та щоденника практики) та представлення її керівнику практики на перевірку в останній день практики.

Захист звіту про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» відбувається у вигляді усної співбесіди.

**Критерії оцінювання захисту звіту про проходження
ознайомчої практики «Вступ до фаху»**

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Здобувач демонструє високі знання, вільно орієнтується у змісті кожного етапу практики в цілому, чим підтверджує її виконання; дає впевнені правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.	25 – 30
2.	Здобувач демонструє досить високі знання, орієнтується у програмі кожного етапу практики в цілому; дає відповіді на всі запитання з програми практики, проте допускається незначних помилок.	20 – 24
3.	Здобувач демонструє середній рівень знань, орієнтується у програмі практики, допускаючи у відповідях на запитання окремі огріхи та неточності.	19 – 10

4.	Здобувач демонструє рівень знань нижче середнього, дає задовільні відповіді, проте дуже стислі та припускається помилок.	6 – 9
5.	Здобувач не дає задовільних відповідей по суті, не орієнтується у змісті етапів практики або припускається грубих помилок, які свідчать про невиконання або неналежне виконання програми практики.	1 – 5
6.	Здобувач на захист звіту не з'явився без поважних причин.	0

Підсумкова оцінка складається з суми балів за самостійну роботу здобувача та захист звіту про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху».

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються за результатами проходження практики у такий спосіб:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	– не зараховано.

Здобувачі, які без поважних причин не пройшли ознайомчу практику «Вступ до фаху», або результати її проходження були незадовільними, підлягають відрахуванню з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

Методичні рекомендації щодо виконання звіту про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху»

Звіт про проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» має таку структуру:

1. Титульна сторінка (додаток А)
2. Зміст (додаток Б)
3. Вступ (містить загальну характеристику змісту практики, терміни проходження, мету, завдання, очікувані результати).

4. Основна частина

- 4.1. Характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва (опис конкретних туристичних об'єктів за рекомендованим

планом, висновки щодо особливостей їх раціонального використання в туристичній діяльності).

4.2. Характеристика діяльності туристичного підприємства (туристичного оператора, турагента) (повна назва підприємства, місце розташування. Особливості функціонально-управлінської структури, наявність відділів та підрозділів, філіалів. Види туризму, якими займається підприємство, додаткові послуги, які надаються туристичним підприємством. Сегмент ринку, на якому працює підприємство. Персонал, що працює на підприємстві, його обов'язки та професійні якості. Основні вимоги до працівників туристичного підприємства. Висновки щодо особливостей організації роботи туристичного підприємства та вимог до працівників).

4.3. Характеристика діяльності готельного підприємства (повна назва готельного підприємства, місце знаходження споруди готелю, види приміщень, їх функціональне призначення, номерний фонд, технологічне обладнання готелю. Персонал, що працює на підприємстві, його обов'язки, основні вимоги до працівників готелю. Висновки щодо місця готельного підприємства в індустрії туризму).

5. Висновки (загальні висновки щодо виконання завдань практики, пропозиції здобувача вищої освіти щодо поліпшення організації проведення ознайомчої практики «Вступ до фаху»).

Загальні вимоги щодо оформлення звіту

Обсяг звіту – 20–25 сторінок. Звіт виконується на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм) без рамки.

Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині, абзацний відступ скрізь однаковий – 1,25 см. Поля: з лівого боку – 25 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5.

Нумерація сторінок роботи повинна бути наскрізною, включати титульний аркуш. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами у правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Список використаних джерел оформляється відповідно до вимог державного стандарту ДСТУ 8302:2015 (Додаток В) і подається в алфавітному порядку у кінці кожного складника звіту (5 – 7 джерел).

Загальні вимоги щодо оформлення інформаційного буклета туристичних об'єктів м. Києва (у вигляді мультимедійної презентації)

У мультимедійній презентації повинна бути повністю розкрита тема – характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів міста

Києва. Матеріал має бути рекламно-інформаційного характеру, викладений стисло, але максимально змістовно.

Вимоги до структури презентації:

- 15 – 20 слайдів (у програмі PowerPoint або будь якій іншій);
- інформація має бути ретельно структурована з акцентом на туристичну привабливість об'єктів;
- кожен слайд повинен мати короткий лаконічний заголовок, який має привертати увагу та узагальнювати основні положення слайду;
- основний об'єм слайдів мають займати зображення туристичних об'єктів із короткими коментарями;
- усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок;
- слайди мають бути чіткими, з якісною графікою, проте не занадто яскравими, без зайвих спецефектів.

5. Підбиття підсумків практики

Результати проходження ознайомчої практики «Вступ до фаху» обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри психології і туризму. Керівник готує та оприлюднює звіт, в якому відображає якісні та кількісні характеристики підсумків проходження практики.

Обов'язковою вимогою підбиття підсумків практики є опитування здобувачів-практикантів щодо ефективності організації та проведення практики, яке проводить керівник практики. Результати опитування є підставою для розроблення заходів, спрямованих на підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

6. Рекомендовані джерела

На практиці і під час самостійної роботи здобувачів використовуються опорні конспекти лекцій фахових дисциплін, навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники з дисциплін «Основи туризмознавства», «Основи рекреації», «Туристичне краєзнавство», «Туристсько-рекреаційні ресурси України». Також рекомендується використовувати такі джерела:

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №325/95-ВР.
2. Горіна Г.О., Ніколайчук О. А. Основи туризмознавства : метод. рек. до вивч. дисц. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 48 с.
3. Романів П. В., Жук І. З. Основи туризму: Навчально-методичні матеріали. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 65 с.
4. Селецький С. І. Правове регулювання туризму в Україні: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с.
5. Сокол Т. Г. Основи туризмознавства: навч. посіб. Київ : ЗАТ «Слов'янський дім», 2006. 76 с.
6. Управління регіональним розвитком туризму: навч. посібник / Д. М.

Стеченко, І. В. Безуглий, Н. П. Турло, С. М. Мархонос. Київ: Знання, 2012. 455 с.

7. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. 2-ге вид., виправл. Київ : Знання, 2008. 575 с.
8. Ярьоменко С. Г. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. Київ : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 472 с.

10. Додаткові ресурси

1. Музей мініатюр «Замки України». URL: <https://www.castle-museum.info>
2. Національний заповідник «Софія Київська». URL: <https://st-sophia.org.ua/uk/golovna/>
3. Національний музей народної архітектури та побуту Пирогово. URL: <https://pyrohiv.org.ua/>
4. Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра. URL: <http://lavra.ua/uk/>
5. Туристичний портал для тих, хто мандрує до Києва. URL: <http://kiyvtown.net/ukr/index.html>

Зразки документації

Додаток А

*Зразок титульної сторінки звіту***МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ****Факультет туризму, бізнесу і психології****Кафедра психології і туризму****ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ
«ВСТУП ДО ФАХУ»**

здобувача вищої освіти групи _____
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм і рекреація

П І Б

Керівник практики:

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 20__

Додаток Б

*Зразок оформлення змісту***ЗМІСТ**

	стор.
ВСТУП.....	3
1. Характеристика природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва.....	4
2. Аналіз діяльності туристичного оператора Join UP!.....	10
3. Характеристика діяльності п'ятизіркового готелю Hilton Kyiv.....	20
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27

**Приклади оформлення
списку використаних джерел**

**згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням
правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Бейдик О. О. Рекреаційна географія: навч.-метод. комплекс дисципліни. Київ : Обрії, 2007. 96 с. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посібник. Чернівці : Книги – XXI, 2003. 300 с. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 343 с.
Два автори	Яценко Б. П., Бабарицька В. К., Країнознавство. Основи теорії. Навч. посібник. Київ : Либідь, 2009. 312 с. Мальська М. П., Гамкало М. З. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 224 с.
Три автори	Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг. Київ : Знання, 2008. 661 с. Немець Л. М., Кулешова Г. О., Соколенко А. В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укragропромпродуктивність, 2006. 106 с. Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2013. 352 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир : Полісся, 2003. 174 с.
Без автора	Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2012. 1128 с. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколасва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
За редакцією	Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: навчальний посібник / за ред. О. О. Любіцевої. Київ : Альтерпрес, 2008. 436 с. Україна в цифрах 2017. Статистичний збірник / за ред. І. Є. Вернера. Київ : ТОВ Видавництво «Консультант», 2018. 241 с.
Розділ книги	Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Галасюк С. С. Основні напрямки розвитку туристичного ринку Німеччини. <i>Індустрія гостинності в країнах Європи</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Сімферополь : КІБ, 2008. С. 42–44. Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i> : матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.
Статті періодичного видання (журнал, газета)	3 Скутар Т. Д. Деякі підходи до визначення поняття «рекреаційно-туристичні ресурси». <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i> . 2013. Вип. 587-588. С. 200–209. Беркова О. П., Борисюк О. А., Дудник І. М. Географічний регіон як об'єкт туристичного маркетингу. <i>Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Географія</i> . 2019. Вип. 1 (74). С. 75–82. Посохов І. С., Артем'єв Е. В. Розвиток індустрії туризму Німеччини: досвід для України. <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»</i> . 2013. № 1086. С. 175–179.
Каталоги	Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2011. № 48-49. Ст. 536. Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017). Любіцева О. О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. Київ : Альтерпрес. 2003. 104 с. URL: https://tourism-books.do.am/publ/knigi/knigi_po_turizmu/ljubiceva_o_o_metodika_rozrobki_turiv/3-1-0-8 (дата звернення: 15.08.2019).
Періодичні	Балабанов Г. В. Актуальні проблеми розвитку країнознавства в

видання	<p>сучасній Україні. URL: http://er.nau.edu.ua:8080/bitstream/NAU/21032/1/%d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f.pdf (дата звернення: 15.10.2019).</p> <p>Тищук І. В. Особливості розвитку зеленого туризму в розвинених країнах світу. <i>Електронне фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»</i>. 2016. №9. С. 571–576. URL: http://global-national.in.ua/issue-9-2016 (дата звернення: 10.12.2019).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 20.10.2019).</p> <p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лютого 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 12.11.2019).</p> <p>Всесвітня туристична організація : веб-сайт. URL: http://www2.unwto.org (дата звернення: 15.11.2019).</p> <p>Сто самых красивых городов мира. URL: http://stogorodov.ru/europe (дата звернення: 14.04.2019).</p> <p>Туризм у Німеччині. URL: http://www.geograf.com.ua/germany/572-germany-tourism (дата звернення: 20.04.2019).</p> <p>Світовий атлас даних : веб-сайт. URL: https://knoema.ru/atlas (дата звернення: 20.01.2019)</p> <p>Travel and Tourism, Economic impact. 2017, Germany URL: https://www.wttc.org (дата звернення: 10.04.2019).</p>

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет туризму, бізнесу і психології****Кафедра психології і туризму****ЩОДЕННИК****ознайомчої практики «Вступ до фаху»**

Здобувача вищої освіти І курсу групи _____
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
денна форма здобуття освіти
спеціальність 242 Туризм і рекреація
освітня програма Туристичне обслуговування

(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ – 20__

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти
про проходження практики здобувачем вищої освіти**

Дата складання заліку
„_____” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ЄКТС _____

Керівник практики від КНЛУ _____
(підпис)